קב: טבול יום פרק שנים עשר זבחים

עין משפט נר מצוה

לג א מי׳ פרק י׳ מהלכות מעה״ק הלכה כח:
לד ב מי׳ שם הלכה כב:
לה ג מי׳ פ״ג מהלכות קר״ב הלכה ד טע״מ ס״ח סימן פה סעיף ב:

תורה אור השלם

1. המקריב את דם השלמים ואת החלב מבני אהרן לו תהיה שוק הימין למנה: ויקרא ז, לג
2. וכל מנחה אשר תאפה בתנור וכל נעשה במרחשת ועל מחבת לכהן המקריב אתה לו תהיה: ויקרא ז, ט
3. הכהן המחטא אתה יאכלנה במקום קדש תאכל בחצר אהל מועד: ויקרא ו, יז
4. והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה ליהוה לכהן הזרק את דם השלמים לו יהיה: ויקרא ז, יד
5. אך בכור שור או בכור כשב או בכור עז לא תפדה קדש הם את דמם תזרק על המזבח ואת חלבם תקטיר אשה לריח ניחח ליהוה: ובשרם יהיה לך כחזה התנופה וכשוק הימין לך יהיה: במדבר יח, יז-יח

מוסף רש״י

בכל מקום מותר להרהר. נדבכי תורה (שבת מ): לאונסו שאני. פמים שהוא מריר ומעיין בטמומאתיה לפני כמיתה לפת הכפה ופ״ל היא שנורה כפיו ולגו ומעיין בה בכית הכפה (עפ״י קידושין כג.):

מסורת הש״ס

1) בעל מום עובר מנין ת״ל בל׳ ובר. תימה דלמא מיעטריך לבעל מום מעיקרו מד לאכילה וחד לחלוקה דאי מחד ה״א דוקא לאכילה ולא חלוקה כמו קטן דאוכל ואינו חולק וי״ל דיון דאשכחן חס ועשה בעל מום לאין חילוק בין לאכילה לחלוקה דבסמוכ״ה ה״ה לבעל מום מעיקרו 2) וא״ת הכהן מייתי ליה הגן תלמא כל זכר דכתיבי בתורה ומטאת ואשם משמע דילפי מהדדי וגבי טבול יום כדיגא דר״א בר׳ שמעון מלריך תלת קראי למנחת ישראל ומטאת ומזה ומזה: הרי טמא בקרבנות ציבור דראוי לעבודה ואינו חולק. תימה דפריך מטמא בקרבנות ציבור שהיא בעיא לעיל והוה מצי למיפרך מכהן גדול חוגן וראוי לעבודה דאינו חולק דפשיטא לן לעיל בריש פילקין (לט.) דלמגיא בהדיא: מה אם דחיתני מחטאת שכן הורע בחי אצל נשיי ועבדיי. תימה אמאי לא קאמר כדקאמר לעיל ומה אם דחיתני מחטאת שכשם שיפה כחי כך יפה כחך תדיתני מחזה ושוק שכשם שהורע כחי כך הורע כחך: פריך רב אחאי. בכל מקום לשונו משונה דלאשכחן בריש כתובות (דף כ:) פשיט רב אחאי ומתוך כך היה לומר רבינו שמואל דהיא רב אחאי שעשה השאלתות שהיה מרגנן קבולאי דבתר רבינא ורב אשי דהוסיף לה הוראה וכתבו אחרי כן דבריו בסוף בה הש״ס ומיהו בהיא דכתובות אשכח רב אשי דמיירי בתרייא:

כי טמא מה טמא כמה דלא טהור א״ל לא אביל אף האי נמי כמה דלא מתקן ב״ל לא אביל קא משמע לן: כל שאינו ראוי וכו׳: ולא והרי בעל מום דלא ראוי לעבודה וחולק ותו הא ראוי לעבודה חולק הרי טמא בקרבנות ציבור דראוי לעבודה ואינו חולק ראוי לאכילה קאמר והרי קטן דראוי לאכילה ואינו חולק הא לא קתני השתא דאתית להכי לעולם כדקאמר מעיקרא אי משום טמא ג״ל טמא לא קתני ואי משום בעל מום רחמנא רבייה: אפי׳ טמא בשעת זריקת דמים וטהור בשעת הקטר חלבים אינו חולק: הא טהור בשעת זריקת דמים וטמא בשעת הקטר חלבים חולק מתניתין דלא כאבא שאול דתניא ד״ל אבא שאול אומר א״לעולם אינו אוכל ה״ל עד שיהא טהור משעת זריקה עד שעת הקטר חלבים דאמר קרא ו״המקריב את דם השלמים ואת החלב דאפי׳ הקטר חלבים נמי בעי: בעי רב אשי נטמא בינתיים מהו ז״ל בשעת זריקה ובשעת הקטרה בעינן והאיכא או דלמא עד שיהא טהור משעת זריקה ועד שעת הקטר חלבים ח״ל ״תיקו אמר רבא ט״ל האי דינא מרבי אלעזר ברבי שמעון גמירנא דאמר י״בבית הכסא דנתה י״בא י״ל טבול יום ואמר תן לי ממנחה י״ל ואוכל אמר י״ל לו ומה אם במקום שיפה כחך בחטאתך דחיתיך מחטאת ישראל מקום שהורע כחך במנחתך אינו דין שאדיחך ממנחת ישראל י״א ומה אם דחיתני ממנחת ישראל שכשם שיפה כחי כך יפה כחך תדחיני ממנחה י״ב שכשם שהורע כחי כך הורע כחך י״ג הרי הוא אומר ״לכהן המקריב אותה לו תהיה בא הקרב ואכול י״ד תן לי מחטאת ישראל ואוכל א״ל ומה במקום שהורע כחי במנחתי דחיתיך ממנחת ישראל מקום שיפה כחי בחטאתי אינו דין שאדיחך מחטאת ישראל א״ל ומה אם שדחיתיני י״ה ממנחת ישראל שכשם שהורע כחך כך הורע כחי תדחיני מחטאת ישראל שכשם שיפה כחך כך יפה כחי י״ו הרי הוא אומר ״הכהן המחטא אותה יאכלנה בא חטא י״ז ואכול אמר ליה תן לי מחזה ושוק ואוכל אמר ליה ומה במקום שיפה כחך בחטאתך דחיתיך [מחטאת ישראל] (מחזה ושוק) מקום שהורע כחך בשלמים שאין לך בהן אלא חזה ושוק אינו דין שאדיחך י״ח מה אם דחיתני מחטאת י״ט שכן הורע כחי אצל נשיי ועבדיי מחזה ושוק שכן יפה כחי אצל נשיי ועבדיי י״א הרי הוא אומר ״לכהן הזורק את דם השלמים לו יהיה בא זרוק ואכול יצא טבול יום קוליו וחמוריו על ראשו אונן מימינו מחוסר כפרה משמאלו י״ב פריך רב אחאי לימא ליה תן לי מבכור ואוכל משום דא״ל ומה במקום שהורע כחי בחטאת כ״ג אצל נשיי ועבדיי דחיתיך מחטאת ישראל מקום שיפה כחי בבכור דכוליה דילי היא כ״ד אינו דין שאדחך ממנו ומה אם דחיתני מחטאת שכשם שהורע כחך כך הורע כחי תדיחני מבכור שכשם שיפה כחך כך יפה כחי הרי הוא אומר ״את דמם תזרוק על המזבח ואת חלבם תקטיר ובשרם יהיה לך בא זרוק ואכול ואידך פריך כ״ה מי כתיב ובשרם כ״ו לכהן הזורק ובשרם יהיה לך כתיב אפי׳ לכהן אחר והיכי עביד הכי והאמר כ״ז רבה בר בר חנה א״ר יוחנן ״בכל מקום מותר להרהר חוץ ממרחץ ומבית הכסא לאונסו שאני:

מימה כי טמא ב״ו כו׳: [סרי] טמא בקרבנות ציבור. אמרן לעיל בריש פילקין (דף לט.) דאין חולק: קטן אינו חולק דכתיב אים כאחיו ודרשינן ליה במנחות (דף עב.) אים חולק אפילו בעל מום ואין קטן חולק אפילו אים: הא לא קתני. א״ל הא דאמר לאכילה חולק דדייקת לא קתני ב״ג דמיקשי לך קטן לא ב״ד תדוק מיניה הכי דהיא גופה מיעטריך לאשמועינן דכל שאינו ראוי אינו חולק ולאו דיוקא ב״ה תני: כדאמרינן מעיקרא. ראוי לעבודה: הא לא קתני. הא ראוי לעבודה חולק דקא דייקת וקשיא לך עלה טמא בקרבנות ציבור לא קתני לה מתניתין ואת לא תיתי קמיה דלאשמועינן היא גופה אתאי מתני׳ ולאו לדיוקא דילה: דאפילו הקטר חלבים נמי בעי. שיהא ראוי להקטיר וא״ק סבר לו תהיה שוק הימין למנה מהמקריב דם ב״ה השלמים קאי כדאשכחן קרא אחרינא לכהן הזורק את דם השלמים לו יהיה (ויקרא ז) ולא כתיב מקטיר ב״ו חלבים והכא דכתיב את המזבח לא נראה אתא אלא למודה בענודות כדדרים ליה בשחיטת חולין (דף קלב:) רבי שמעון אומר כל כהן שאינו מודה בעבודה אינו ב״ז חולק בכהונה שנאמר המקריב את דם השלמים אין לי אלא זריקה מנין לרצות הקטר חלבים ת״ל ואת החלב מנין לרצות שאר כל עבודות ת״ל מבני אהרן עבודה המסורה לבני אהרן כל כהן עבודה שאינו מודה בה אינו ב״ח חולק בכהונה: בעי רב אשי. אליבא דאמר אמוראי: דנפיק. יכול אתה לדון: בא עבול יום ואמר. לאכילו טהור של בית אב שלו: תן לי. בחלק ב״ט מן המנחה של ישראל ואוכל לערב: א״ל. טהור לעבול יום כלומר כן יש לו להשיבו: ומה אם במקום שיפה כחך בחטאתך. דכהן המחוייב חטאת מביאו ומקריב אילו במשמר שאינו שלו ועבודתה ועורה שלו בפרק ב״ל הגחל בב״ק (דף קט:) מנין לכהן שבא ומקריב קרבנותיו בכל עת ובכל שעה שירלה ת״ל וכא בכל אות נפשו ושרת ומנין שעבודתה ועורה שלו ת״ל ואיש את קדשיו לו יהיו: דחיתיך מחטאת ישראל. דעבול יום אינו חולק בה דכתיב (ויקרא ו) הכהן המחטא אותה יאכלנה ואוקימנא לעיל (דף לט.) יאכלנה: מקום שהורע כחך במנחתך. שאם המנדבת מנחה והקרבת אילו אתה טהור אי אתה אוכלה כדכתיב כל מנחת כהן כליל ב״א וגו׳ (ויקרא ו): אינו דין שאדיחך. כל זמן שאתה טבול יום ואינך ראוי להקריב ממנחת ישראל: כך יפה כחך. בחטאתך: לכהן המקריב אופה לו תהיה. במנחה כתיב: ומה במקום בו. טהור קמהדר ליה לעבול יום הכי שלא יאכלוק עמו: שכשם שהורע ב״ט כחי.

מנחתי. כך הורע כחך במנחתך: תן לי מחזה ושוק. חלק כמוך ואוכל לערב: שכן הורע כחי אצל נשיי ועבדיי. אף כשאני טהור שאינו רשאי להאכילה להם: יצא טבול יום. כפתי נפש: קוליו וחמוריו. שהיה דורס להנאתו ואומר ב״ג למה דחיתני כו׳: אונן מימינו כו׳. שאף הם נדחים מן המקרבות הללו שאינן ראויין לעבודה: פריך רב אחאי ולימא. ולימני ב״ד ר׳ אלעזר בר׳ שמעון בהאי דינא: תן לי מבכור ואוכל. לערב אמר ב״ה לו טהור מה אם במקום כו׳: אם דמם תזרוק. בבכור כתיב בא זרוק ואכול. ואע״ג דאין בכור אכל במחלוקת שאינו ניתן לאנשי משמר אלא לכל כהן שילבה כתרומה וכפדיון הבכור מיהו תיפוק לן מינה בכור אלא למי שראוי לעבודה באותה שעה: והיכי עביד הכי. רבי אלעזר ברבי שמעון דאמר האי דינא בבית הכסא: לאונסו. שהיתה שמועתו שנורה בפיו ומהרהר בה על כרחו ולוגמתו שמעתי בקדושין (דף לג.):

מתני׳

שינויי נוסחאות

א) כמ״מ טהר. וכ״ה בילקו״ש: ב) מתקן. שו״ת: ג) שמא הא לא קתני ואי משום בעל מום בעל מום רחמנא רבייה. כל״ל (ש״ס): ד) מל״ל חולק. וכ״ה בתוספתא בפיני לשון (ש״ס). וכ״ה בכמ״י ר״ן (ר״ש): ה) מהר. טהור בשעת בר׳ (כ״ר): ו) חלבים בעינן הא ליכא תיקו (כ״ר): ז) ל״ל רב (ש״ס בה״ה ש״ס): ח) בא בהן שבול יום (שו״ת): ט) מנחות ישראל (ש״ס): י) בתתי״ אומר: יא) כמ״מ נוסף א״ל. [וכמה״י ליתא כלל מיכא א״ל בכולה הך בריתא]: יב) ל״ל דחיתני (ש״ס): יג) חנא (ש״ס): יד) שאדיחך מהן א״ל מה דכו׳ (ש״ס): טו) מחטאת ישראל כל״ל (ש״ס): טז) בכמה״י (ש״ס): יז) ל״ל הוא (ש״ס): יח) ל״ל תיכת סדרך ליתא (ש״ס): יט) ובשרם יהיה לכהן (כ״ר): כ) תיכת אימא כי טמא כו׳. שיטי לדיבור הקודם, וכן אותא בכמה״י וכנ״ר. וכל״ל מתקן מנוסח מה: כא) האי הא ראוי כל״ל (ש״ס): כב) קתני ליה בהדיא התיקשי כל״ל (ש״ס): כג) ל״ל ולא (ש״ס): כד) ל״ל לדיוקא (ש״ס): כה) את דם (כ״ר): כו) המקטיר החלבים כל״ל (ש״ס): כז) נחלין שם ומנחות יח ע״ב אותא אין לו חלק בכהונה: כח) אין לו חלק בכהונה (כ״ר): כט) ל״ל חלק (ש״ס): ל) כדאיתא בפרק (ש״ס): לא) כליל תהיה לא תאכל וסמ״ך (כ״ר): לב) שהורע כחך. במנחתך כך הורע כחי במנחתי כל״ל (ש״ס): לג) ואומר מה אם דחיתני כו׳ כל״ל (ש״ס): לד) וליתני נמי ר״א כל״ל (ש״ס). וכמ״ש ולימא נמי ר״א יכו׳: לה) אומר לו טהור ומה במקום הכו׳ (כ״ר): לו) ל״ל מבהמא (ש״ס): לז) דראוי לעבודה ואינו חולק כל״ל (ש״ס): לח) ל״ל דהוו סוף (ש״ס). והגר״א תיקן דבסוף: לט) ל״ל בתוך (ש״ס):

מ) תוספתא מנחות פרי״ג ה״ב (ע״ש). נ) לקמן פריך לה ומשני לה. ג) ת״ה צו ר״פ״ז ועי׳ ירושל׳ ברכות פ״ג ה״ד. ד) [קידושין יב. וש״נ]. ה) גלבות מד: שבת מ: קנ. קידושין לג. ע״ז מד: ירושל׳ שם. ו) שייך לע״א. ז) וע׳ רש״ק מה שתירץ קושית אז ועי׳ פנים מאירות. ח) [ועי׳ עוד בתוספות כ: ד״ה פשטו].

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com